

Essai pour une transposition BAROQUE-INFLUENCÉE
 LE "VILLAGE DÉFENDU" autocédents historiques :

(la golette suspendue est là simplement comme monument élevé à Gilles Ivain)

- ① Opalissades du Far West.
 - ② Klager des Boërs.
 - ③ le ring des Huns.
- autocédents moins proches
 parce qu'il ne participe pas de la forme circulaire :
- le bord saharien
 - le camp de la légion romaine

Το παραπάνω σκίτσο του Γκυ Ντεμπόρ (1954) διασώθηκε από τον φίλο του και μέλος της Λετρι-στικής Διεθνούς Patrick Straram. Πρόκειται για το σχέδιο μιας, επηρεασμένης από το μπαρόκ, αρχιτεκτονικής σύνθεσης για την αναδιαμόρφωση μιας «οχυρωμένης πόλης» (transposition du "village defendu"), η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων ως αρχιτεκτονικά μέλη ένα αντίγραφο του Σινικού Τείχους και ένα του προμαχώνα της πόλης Υπρ. Ο Ντεμπόρ σημειώνει ότι το υπερυψωμένο ιστοιόφορο στο κέντρο είναι ένα «μνημείο αφιερωμένο στον Ζιλ Ιβαιν [Ιβάν Στσεγκλώφ]».

Κριτική της πολεοδομίας

Σημείωμα για τη νέα μετάφραση της *Συνταγής για μια νέα πολεοδομία*

Shevek

Ο Ιβάν Στσεγκλώφ (Ivan Chtcheglov) έγραψε το κείμενο *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία* ανάμεσα στο 1952 και το 1953 στα πλαίσια της δραστηριότητάς του ως μέλους της Λετριστικής Διεθνούς, εντός της οποίας χρησιμοποιούσε το ψευδώνυμο Ζιλ Ιβαίν (Gilles Ivain). Η Λετριστική Διεθνής υιοθέτησε τον Οκτώβριο του 1953 τη *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία* ως κείμενο προσανατολισμού της δραστηριότητάς της. Το κείμενο δημοσιεύτηκε με περικοπές στο πρώτο τεύχος της επιθεώρησης *Internationale Situationniste* (Καταστασιακή Διεθνής – ΚΔ), που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 1958. Η συντομευμένη εκδοχή του κειμένου μεταφράστηκε για πρώτη φορά στα ελληνικά από τον Κλωντ Λοράν και τον Παναγιώτη Τουρνικιώτη στη συλλογή κειμένων της ΚΔ, *Χωροταξία*, η οποία κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο του 1979 από τις εκδόσεις Άκμων. Μια δεύτερη, βελτιωμένη μετάφραση αυτής της συντομευμένης εκδοχής έγινε από τον Γιάννη Δ. Ιωαννίδη στη συλλογή κειμένων της ΚΔ, *Το ξεπέρασμα της τέχνης*, η οποία κυκλοφόρησε τον Σεπτέμβριο του 1985 από τις εκδόσεις Ύψιλον. Η πλήρης εκδοχή του εν λόγω κειμένου πρωτοδημοσιεύτηκε στα γαλλικά στον τόμο Ivan Chtcheglov, *Ecrits retrouvés*, ο οποίος κυκλοφόρησε το 2006 από τις εκδόσεις Allia και μεταφράζεται για πρώτη φορά στα ελληνικά στις σελίδες που ακολουθούν μετά από αυτό το σημείωμα.¹

Πέραν του αυτονόητου ενδιαφέροντος που παρουσιάζει η δημοσίευση της πλήρους εκδοχής του κειμένου του Στσεγκλώφ, επι-

λέξαμε να το συμπεριλάβουμε στο δεύτερο τεύχος του *Διαλυτικού* γιατί αποτελεί μια από τις πρώτες απόπειρες κριτικής της καπιταλιστικής πολεοδομίας και της καθημερινής ζωής μέσα στην πόλη, ένα από τα πρώτα κείμενα που έθεσε εκ νέου, μετά την περίοδο της μπολσεβίκικης και της σοσιαλδημοκρατικής αντεπανάστασης, τον επαναστατικό μετασχηματισμό της κοινωνίας ως μετασχηματισμό όλων των όψεων του κόσμου, ως μια συνολικά νέα οργάνωση του χώρου και του χρόνου, ως ξεπέρασμα της καπιταλιστικής αλλοτρίωσης και ως κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στην ίδια του τη συνολική εμπειρία και τη δημιουργία της. Πρόκειται για μία από τις πηγές της ενιαίας κριτικής της καπιταλιστικής θεαματικής κοινωνίας, που ανέπτυξαν οι καταστασιακοί τα είκοσι χρόνια που ακολούθησαν, κριτική που αντιστοιχούσε στην πιο ριζοσπαστική πλευρά της προλεταριακής κινηματικής πρακτικής εκείνης της περιόδου.²

2. Η παρουσίαση της κριτικής της καπιταλιστικής-θεαματικής κοινωνίας από την ΚΔ, αλλά και των θέσεών της για την κατασκευή καταστάσεων και, ευρύτερα, για την επαναστατική πράξη, όπως αυτές εξελίχθηκαν από το 1957 έως το 1972, δεν είναι δυνατό να γίνει στο πλαίσιο αυτού εδώ του σημειώματος. Βλ. σχετικά το βιβλίο του Anselm Jappe, *Γκυ Ντεμπόρ*, Ελεύθερος Τύπος, 1998 και, ειδικότερα, το κεφάλαιο «Η πρακτική της θεωρίας». Το βιβλίο του Jappe είναι ότι καλύτερο υπάρχει στην ελληνική βιβλιογραφία σε σχέση με τη θεωρία και την πρακτική των καταστασιακών. Πρέπει να σημειώσουμε, ωστόσο, ότι από πολιτική άποψη είναι απαράδεκτο, καθώς ο Jappe απορρίπτει την ταξική πάλη ως φορέα του επαναστατικού μετασχηματισμού της κοινωνίας και το προλεταριάτο ως επαναστατικό υποκείμενο, όντας επηρεασμένος από τις απολογητικές θέσεις του Krisis-Gruppe, του οποίου ήταν μέλος, σύμφωνα με τις οποίες, το προλεταριάτο δεν είναι τίποτα

1. Ευχαριστίες στον Τηλέμαχο, τη Μαρία, τη Stella και τον Δημήτρη για τις συζητήσεις που κάναμε, οι οποίες βοήθησαν στη συγγραφή του σημειώματος.

internationale situationniste

1

Όπως γράφει ο Στσεγκλώφ, η φονξι-οναλιστική πολεοδομία του Λε Κορμπυζιέ –η οποία κυριαρχεί τη μεταπολεμική περίοδο στις δυτικές καπιταλιστικές χώρες και αντιστοιχεί στο φορντικό-κεϋνσιανό μοντέλο ρύθμισης του καπιταλισμού της μαζικής παραγωγής-μαζικής κατανάλωσης– είναι κατάλληλη «για εργοστάσια και για νοσοκομεία. Και για τις φυλακές του μέλλοντος... Το άσχημο πρόσωπό του [Λε Κορμπυζιέ] είναι τόσο αποκρουστικό όσο και οι αντιλήψεις του για τον κόσμο... θέλει να συνθλίψει τους ανθρώπους κάτω από φριχτές μάζεςτσιμέντου». Εντάσσεται κι αυτή στον γενικευμένο ευτελισμό που έχει κυριεύσει τον πλανήτη μέσα στο πλαίσιο της μαζικής καπιταλιστικής παραγωγής και κατανάλωσης: «Έχουν όλοι υπνωτιστεί από την παραγωγή και τις ανέσεις

περισσότερο από τον ζωντανό φορέα του μεταβλητού κεφαλαίου, δηλ. ένα απολύτως πραγματοποιημένο, απλό αντικείμενο μέσα στο γίνεσθαι της καπιταλιστικής κοινωνίας.

– δίκτυο αποχέτευσης, ασανσέρ, μπάνιο, πλυντήριο... Ανάμεσα στον έρωτα και τον σκουπιδοφάγο, η νεολαία έχει σε όλες τις χώρες επιλέξει τον σκουπιδοφάγο». Πρόκειται για μια πολεοδομία που οργανώνει την υπαγωγή της ζωντανής εργασίας στο κεφάλαιο, δηλ. στη νεκρή-παρελθοντική εργασία, την υποταγή του παρόντος στο παρελθόν και διαιωνίζει την απομόνωση και την αποξένωση μέσα από την οργάνωση της κυκλοφορίας. Όπως ελλειπτικά γράφει ο Στσεγκλώφ: «*Τη hacienda*³ δεν θα την δεις. Δεν υπάρχει... Κινούμαστε σε ένα κλειστό τοπίο που τα σημεία αναφοράς του μας τραβάνε συνεχώς στο παρελθόν».

Απέναντι σε αυτή τη συνθήκη της πλήξης και της απονέκρωσης ο συγγραφέας σημειώνει ότι «*Η hacienda πρέπει να χτιστεί*». Προτείνει «την εφεύρεση νέων, μεταβαλλόμενων τοπίων», «Μια νέα αντίληψη του χώρου... Μια νέα αντίληψη του χρόνου... Μια νέα αντίληψη των συμπεριφορών». Καθώς η αρχιτεκτονική είναι ο «απλούστερος τρόπος για να συναρθρώσουμε τον χρόνο με τον χώρο, για να διαμορφώσουμε την πραγματικότητα», «το αρχιτεκτονικό συγκρότημα θα μπορεί να τροποποιηθεί. Η μορφή του θα αλλάζει εν μέρει ή ολοκληρωτικά ανάλογα με τις επιθυμίες των κατοίκων του». Η ρήξη με τον ευτελισμό της κοινωνίας της μαζικής παραγωγής-μαζικής κατανάλωσης πρέπει να γίνει με «μια ολοκληρωτική ψυχική αλλαγή, μέσα από την αποκάλυψη των ξεχασμένων επιθυμιών» που απωθούνται γιατί δεν μπορούν να ενταχθούν στην καπιταλιστική αξιοποίηση, «μέσα από τη δημιουργία ολότελα νέων [επιθυμιών] και μέσα από την εντατική προπαγάνδα υπέρ τους».

Μια από τις βασικές επιθυμίες πάνω στις οποίες θα θεμελιωθεί η νέα κοινωνία (στην οποία αναφέρεται ο συγγραφέας με τον όρο «πολιτισμός») είναι η ανάγκη για

3. Βλ. σημ. 6 στο κείμενο «Συνταγή για μια νέα πολεοδομία». Ο Στσεγκλώφ σε αυτό το απόσπασμα λέει με ποιητικό τρόπο ότι στην καπιταλιστική πόλη δεν υπάρχει τόπος για ελεύθερη δραστηριότητα και δημιουργία.

την κατασκευή καταστάσεων την οποία έχει επισημάνει ο Γκυ Ντεμπόρ, σύντροφος του Στσεγκλώφ στη Λετριστική Διεθνή. Ο Γκυ Ντεμπόρ αναφέρθηκε για πρώτη φορά στην έννοια της κατασκευής καταστάσεων τον Απρίλιο του 1952 στο πρώτο τεύχος της λετριστικής επιθεώρησης *Ion*, το οποίο περιείχε μια πρώτη εκδοχή του σεναρίου της ταινίας του *Ουρλιαχτά για χάρη του Σαντ* και το κείμενό του *Προλεγόμενα σε κάθε μελλοντικό κινηματογράφο*. Η έννοια της κατάστασης προέρχεται από τον Σαρτρ, ο οποίος με τη σειρά του την πήρε από τον Χάιντεγκερ. Στο έργο του *Το είναι και το μηδέν*, ο Σαρτρ υποστηρίζει ότι το είναι μας βρίσκεται πάντοτε «εν καταστάσει». Η ζωή μας είναι μια διαδοχή στιγμών ελευθερίας και εμπειρίας: μια διαδοχή καταστάσεων εντός των οποίων βρισκόμαστε, μέσα στις οποίες ορίζουμε τους εαυτούς μας μέσω των επιλογών και των ενεργειών μας. Έτσι για τον Σαρτρ, η συνείδηση πάντοτε αναδύεται «εν καταστάσει». Παρά την εχθρότητα του Ντεμπόρ προς τον Σαρτρ, είναι αναμφισβήτητο ότι είχε επηρεαστεί από αυτές τις ιδέες. Στο ιδρυτικό, κατά κάποιο τρόπο, κείμενο της ΚΔ, *Έκθεση για την κατασκευή καταστάσεων*, που δημοσιεύτηκε τον Μάιο του 1957 και περιλαμβάνεται στη συλλογή *Το ξεπέρασμα της τέχνης*,⁴ ο Ντεμπόρ συμφωνεί με τον Σαρτρ ότι «η ζωή του ανθρώπου είναι μια σειρά τυχαίων καταστάσεων». Η διαφορά βρίσκεται στο ότι εκεί που ο Χάιντεγκερ και ο Σαρτρ διατεινόνταν ότι ο άνθρωπος βρίσκεται πάντοτε «ριγμένος μέσα στον κόσμο» και τις καταστάσεις του, ο Ντεμπόρ υποστήριζε τη συνειδητή, ηθελημένη δημιουργία των καταστάσεων που συγκροτούν τη βιωμένη εμπειρία.⁵ Ο Ντεμπόρ

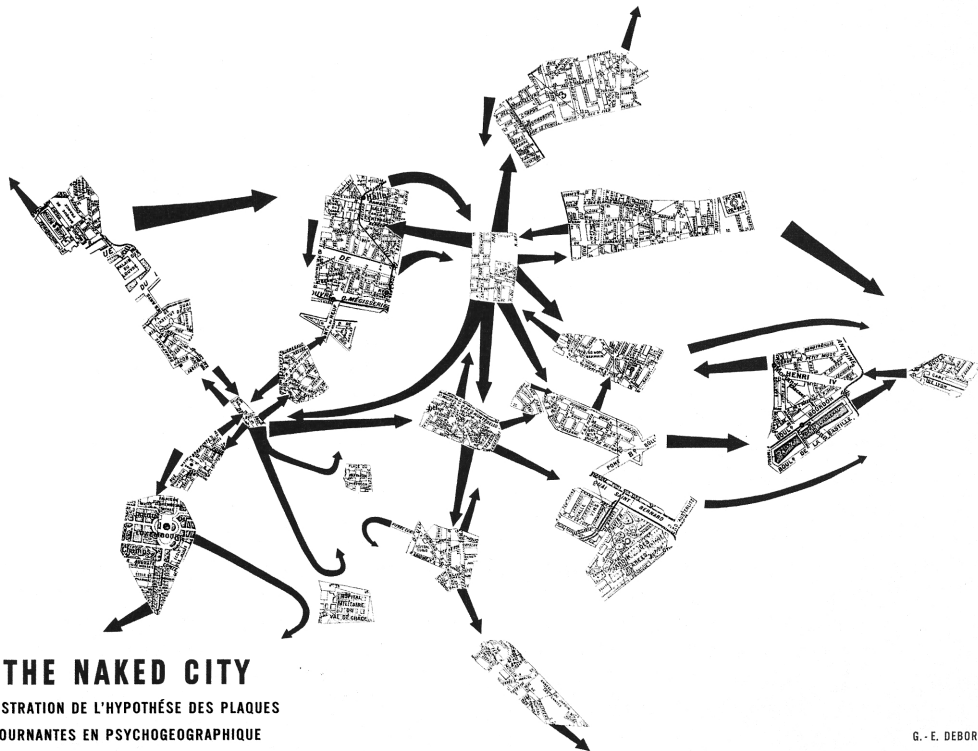
συντάσσεται με τον Λούκατς, σύμφωνα με τον οποίο η εν λόγω θέση των Χάιντεγκερ και Σαρτρ μετατρέπει την αλλοτρίωση, δηλαδή την απώλεια του ελέγχου των ανθρώπων πάνω στις συνθήκες της ύπαρξής τους, της παραγωγής και της αναπαραγωγής τους, σε αιώνια οντολογική ανθρώπινη συνθήκη. Όπως γράφει ο Ντεμπόρ στην *Έκθεση για την κατασκευή καταστάσεων*, κεντρική ιδέα είναι η «κατασκευή καταστάσεων, δηλαδή η συγκεκριμένη κατασκευή πρόσκαιρων χώρων ζωής και ο μετασχηματισμός τους σε μια ανώτερη ποιότητα γεμάτη πάθος... Η κατασκευή καταστάσεων ξεκινά πέρα από τη σύγχρονη κατάρρευση της έννοιας του θεάματος. Δεν είναι δύσκολο να δει κανείς πόσο πολύ η ίδια η αρχή του θεάματος, η αρχή της μη παρέμβασης, συνδέεται με την αλλοτρίωση του παλιού κόσμου» [τροποποιημένη μετάφραση].

Ο Ντεμπόρ είχε εντοπίσει ήδη στην *Έκθεση για την κατασκευή καταστάσεων* τον

νη [geworfen] μπορεί να προβάλλει [entwerfen] τον εαυτό της μόνο πάνω σε ορισμένες γεγονικές δυνατότητες. Η απόφαση δεν αποτραβιέται από την «πραγματικότητα», παρά πρωτοανακαλύπτει όσα είναι γεγονικά μπορετά, έτσι μάλιστα, ώστε τα αδράχνει καθώς τούτα είναι μπορετά ως πιο δική της δυνατότητα ύπαρξης μέσα στους πολλούς. Ο υπαρκτικά καθορισμένος χαρακτήρας του εκάστοτε μπορετού αποφασιστικού εδώνα-Είναι περιέχει τα συγκροτητικά στοιχεία του έως τώρα αποσιωπημένου υπαρκτικού φαινομένου που θα ονομάσουμε **κατάσταση**». Εδώ ο Χάιντεγκερ αντιπαράθετει την «αυθεντική εαυτότητα» στον «κόσμο των πολλών» και δεν αναγνωρίζει καμία δυνατότητα συλλογικού μετασχηματισμού του, αφού «από την αυθεντική εαυτότητα της αποφασιστικότητας πρωτοπηγάει η αυθεντική συναλληλία, και όχι από τις αμφισήμαντες και ανταγωνιστικές συννομολογήσεις [Verabredungen], και ούτε από τις φλύαρες [redseligen] συναδελφώσεις στο όνομα των πολλών και σε όσα πολλοί θέλουν να επιχειρήσουν» (σ. 516). Πρόκειται για μια απολύτως ατομικιστική και ελιτίστικη θέση που όμως ακριβώς επειδή δεν μπορεί να αλλάξει αυτό που είναι «μπορετό» στον κόσμο καταλήγει τελικά στην ένταξη του ατόμου στην καταπιεστική συλλογικότητα του λαού-όχλου (Volk). Δεν μπορούμε ωστόσο να αναπτύξουμε εδώ τις συνέπειες αυτής της θέσης του Χάιντεγκερ.

4. Internationale Situationniste, *Το ξεπέρασμα της τέχνης*, Εκδόσεις Ύψιλον, 1999 (1985), σ. 23-49.

5. Όπως γράφει ο Χάιντεγκερ στο βιβλίο του *Είναι και Χρόνος*, Εκδόσεις Δωδώνη, 1985, σ. 518: «Ακόμα και η απόφαση παραμένει εξαρτώμενη από τους πολλούς και τον κόσμο τους... Μεσ στην αποφασιστικότητα το εδώνα-Είναι νοιάζεται για την πιο δική του δυνατότητα ύπαρξης, που ως ριγμέ-

κίνδυνο επαναφομίωσης της εν λόγω πειραματικής συμπεριφοράς ως διαχωρισμένης καλλιτεχνικής δραστηριότητας: «αν και μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε κάθε πραγματικά πειραματική συμπεριφορά, η κατάχρηση αυτής της λέξης συχνά ήταν τρόπος για να δικαιολογηθεί μια καλλιτεχνική δράση στο εσωτερικό μιας σημερινής δομής... Ο μόνος αξιόλογος πειραματικός δρόμος θεμελιώνεται στη συγκεκριμένη κριτική των υφιστάμενων συνθηκών και στο συνειδητό ξεπέρασμά τους». Η ξεκάθαρη απόρριψη της διαχωρισμένης καλλιτεχνικής δραστηριότητας από την ΚΔ θα έπαιρνε ωστόσο μερικά χρόνια ακόμη και θα ολοκληρωνόταν το 1962 με τη διαγραφή του Γιόργκεν Νας.

Ωστόσο, αυτή η σαφής απόρριψη δεν υπάρχει στη *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία*. Παρά το γεγονός ότι το εν λόγω κείμενο έθεσε τις βάσεις για την κατοπινή θέση της

ΚΔ περί απελευθέρωσης όλων των πλευρών της ζωής από τις απαιτήσεις του κεφαλαίου, παραμένει στο πλαίσιο ενός ουτοπικού καλλιτεχνικού πειραματισμού, που θα μπορούσε να περιοριστεί και να αποσπαστεί στο πεδίο της αρχιτεκτονικής ως διαχωρισμένης δραστηριότητας. Αυτό εκφράζεται ξεκάθαρα ειδικά στα κομμάτια του κειμένου που κόπηκαν κατά τη δημοσίευσή του στην επιθεώρηση της ΚΔ: «Δεν χρειάζεται να δοθεί στον Ντε Κίρικο το ελεύθερο να κάνει ό,τι θέλει στην *Place de la Concorde* και τον *Οβελίσκο της*, θα μπορούσαν απλώς ορισμένες επιχειρήσεις να του εμπιστευτούν την κατασκευή των κήπων που “διακοσμούν” αρκετές πύλες της πρωτεύουσας». Ή η χρήση του διαφημιστικού φυλλαδίου του σόου του *Palais de Paris* ως παράδειγμα του «*παιχνιδιού με την αρχιτεκτονική, τον χρόνο και τον χώρο*» και η αναφορά στους χαρακτήρες που θα αναλάβουν έναν ρόλο

ανάλογο με αυτόν των παπάδων ή των ηρώων για να μπορούν να επιδίδονται σε «διαρκή περιπλάνηση». Και, φυσικά, η κατακλείδα του κειμένου που μιλάει για την «πρώτη πειραματική πόλη η οποία θα μπορούσε... να ζει από έναν εγκεκριμένο και ελεγχόμενο τουρισμό» ως απάντηση σε ενδεχόμενες οικονομικές αντιρρήσεις. Υπάρχουν και άλλα σημεία μέσα στο κείμενο που, ενώ δεν είναι τόσο χτυπητά ως προς τις δυνατότητες που ανοίγουν στην επαναφοίωση, παραμένουν εντούτοις στο πεδίο των ουτοπικών προτάσεων (λ.χ. η δημιουργία συνοικιών που θα αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα συναισθήματα και η κατασκευή ειδικών πειραματικών πόλεων) ή, ακόμη, που τοποθετούνται μέσα σε ένα μυστικιστικό θρησκευτικό πλαίσιο (λ.χ. η αναφορά για την αντικατάσταση της θείας λειτουργίας από την περιπλάνηση ή η αναφορά σε μια νέα αντίληψη του χώρου βασισμένη σε μια θρησκευτική κοσμογονία). Άλλωστε, σε αυτό το πλαίσιο, διαγράφηκε ο Στσεγκλώφ το 1954 από τη Λετριστική Διεθνή καθώς του καταλογίστηκε μυθομανία, παραληρηματικές ερμηνείες και έλλειψη επαναστατικής συνείδησης.

Εντούτοις, ούτε η Καταστασιακή Διεθνή ήταν εξαρχής απαλλαγμένη από αυτές τις τάσεις. Ειδικότερα, ο Κονστάντ, που ήταν από τα βασικά άτομα τα οποία, στη βάση του κειμένου του Στσεγκλώφ, ασχολήθηκαν με την ενιαία πολεοδομία, δηλ. τη «διαμόρφωση ενός πεδίου πειραματισμού του **κοινωνικού χώρου των μελλοντικών πόλεων**» (Η ενιαία πολεοδομία στα τέλη της δεκαετίας του '50, ΚΔ #3) κατέληξε τον Μάρτιο του 1961 να προτείνει μακέτες εργοστασίων σε ένα άλμπουμ του που εκδόθηκε από το Δημοτικό Μουσείο του Μπόχουμ, ενώ οι συνεργάτες του Α. Alberts και Har Oudejans διαγράφηκαν από την ΚΔ τον Μάρτιο το 1960 γιατί δέχτηκαν να χτίσουν μια εκκλησία. Το αντίστοιχο παράδειγμα στην Ελλάδα δίνεται από τον φιλοκαταστασιακό καθηγητή του ΕΜΠ Π. Τουρνικιώτη, που συμμετείχε στην πρώτη μετάφραση του κειμένου του Στσεγκλώφ, ο οποίος ήδη από τη δεκαετία του '90 συμμε-

τέχει σε έργα ανάπλασης και εξευγενισμού της Αθήνας στα πλαίσια των απαιτήσεων της καπιταλιστικής ανάπτυξης, όπως π.χ. τα έργα ReThink και ReMap Athens.

Έτσι στο 6^ο τεύχος της ΚΔ δημοσιεύτηκε το κείμενο «Κριτική της πολεοδομίας»⁶ που έγραφε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Ανέκαθεν οι καταστασιακοί υποστήριζαν ότι η “ενιαία πολεοδομία δεν είναι μια πολεοδομική θεωρία αλλά μια κριτική της πολεοδομίας” (ΚΔ #3). Το σχέδιο μιας πιο μοντέρνας, πιο προοδευτικής πολεοδομίας, που υποτίθεται ότι θα διορθώσει τη σημερινή πολεοδομική εξειδίκευση, είναι λάθος ανάλογο με την υπερτίμηση της στιγμής της κατάληψης της εξουσίας από τους επαναστάτες – δηλαδή με μια ιδέα ειδικών, η οποία συνεπάγεται αυτόματα την εγκατάλειψη ή και την καταστολή ακόμα όλων των επαναστατικών καθηκόντων που τίθενται κάθε στιγμή από τις αδιαχώριστες ανθρώπινες δραστηριότητες. Πριν διαλυθεί στη γενικευμένη επαναστατική πράξη, η πολεοδομία αποτελεί αναγκαστικά τον υπ' αριθμό ένα εχθρό των σημερινών δυνατοτήτων της ζωής στις πόλεις... Αν δεχτούμε αυτήν την εξειδίκευση της πολεοδομίας, αυτομάτως μπαίνουμε στην υπηρεσία του υπάρχοντος πολεοδομικού και κοινωνικού ψέματος, στην υπηρεσία του Κράτους». Στο κείμενο «Για την Κομμούνα»⁷ που δημοσιεύτηκε στο 7^ο τεύχος της ΚΔ τα πράγματα τέθηκαν ακόμα πιο συγκεκριμένα: «Μέχρι σήμερα η Κομμούνα εκπροσωπεί τη **μοναδική πραγμάτωση μιας επαναστατικής πολεοδομίας**: γκρέμισε επί τόπου τα απολιθωμένα σύμβολα της κυρίαρχης οργάνωσης της ζωής, αντιμετώπισε τον κοινωνικό χώρο με πολιτικούς όρους και δεν πίστεψε πως ένα μνημείο μπορεί να' ναι αθώο». Το πιο από παράδειγμα, ωστόσο, κριτικής της πολεοδομίας την εποχή τους έδωσαν οι καταστασιακοί στο κείμενό τους *Η παρακμή και η πτώση της θεαματικής-εμπορευματικής κοινωνίας*⁸ που

6. Internationale Situationniste, ό.π., σ. 184.

7. Ό.π., σ. 246.

8. Ό.π., σ. 327-339.

δημοσιεύτηκε στο 10ο τεύχος της ΚΔ για την εξέγερση των μαύρων προλετάρων το 1965 στο Watts του Λος Άντζελες.

Οι ουτοπικές πλευρές της *Συνταγής για μια νέα πολεοδομία* και της κριτικής θεωρίας της *Καταστασιακής Διεθνούς* έχουν επαναφοιωθεί σχεδόν ολοκληρωτικά μέσα στη μεταμοντέρνα πολεοδομία, η οποία έχει εγκαταλείψει τη μηχανιστική λογική του φονξιολισμού και τον αυστηρό διαχωρισμό της πόλης σε ζώνες κατοικίας, εργασίας, αναψυχής και κυκλοφορίας. Όπως γράφει ο David Harvey στο βιβλίο του *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας*, «ο μεταμοντερνισμός καλλιεργεί μια αντίληψη για τον ιστό των πόλεων τον οποίο θεωρεί αναγκαστικά κατακερματισμένο, ένα «παλίμψηστο» από μορφές του παρελθόντος τη μία πάνω στην άλλη και ένα “κολάζ” τωρινών χρήσεων, πολλές από τις οποίες μπορεί να είναι εφήμερες».⁹ Επομένως, αν πρέπει να κρατήσουμε κάτι από τη *Συνταγή για μια νέα πολεοδομία* είναι η βλέψη της για τον μετασχηματισμό και την απελευθέρωση όλων των πλευρών της ζωής που σήμερα είναι υποταγμένες στην εξουσία του κεφαλαίου.

Οι καθημερινές κινήσεις και χειρονομίες προλεταριακής άρνησης είναι ταυτόχρονα

κινήσεις επανοικειοποίησης–απαλλοτρίωσης του αλλοτριωμένου καπιταλιστικού χωροχρόνου μέσα στις οποίες παράγεται ένας νέος τύπος εμπειρίας. Ωστόσο, αυτό που καθίσταται σήμερα περισσότερο από ποτέ αναγκαίο είναι το μπλοκάρισμα και η ανατροπή της συνεχιζόμενης διαδικασίας αναδιοργάνωσης του κυκλώματος αναπαραγωγής του συνολικού κοινωνικού κεφαλαίου στην Ελλάδα. Αυτό απαιτεί την ενοποίηση και τη ριζοσπαστικοποίηση των διάσπαρτων αγώνων που ξεσπάνε σε κάθε πεδίο της κοινωνικής (ανα) παραγωγής. Το επόμενο διάστημα θα ανοίξει το ζήτημα της επέκτασης του μετρό στο κέντρο της Αθήνας που σχετίζεται άμεσα τόσο με τη διαδικασία εξευγενισμού και αστυνομικού ελέγχου του κέντρου όσο και με τις αυξήσεις των ενοικίων λόγω του Airbnb και της γενικότερης ανάπτυξης του κλάδου του τουρισμού. Οι συγκρούσεις και οι κινητοποιήσεις που αναμφίβολα θα γίνουν μπορούν να δώσουν το έναυσμα για έναν νέο κύκλο προλεταριακών αγώνων ενάντια στην αριστερά και τη δεξιά του κεφαλαίου μέσα στους οποίους θα τεθεί ξανά το ζήτημα της καθολικής χειραφέτησης των ανθρώπινων αισθήσεων και δυνατοτήτων.

9. David Harvey, *Η κατάσταση της μετανεωτερικότητας*, Μεταίχμιο, 2009, σ. 101.

